

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dal-
matinova 8 - Upra-
va: Beethovnova 6
N a r o č n i n a:
Letno 40 Din, pol-
letno 20 Din, četrt-
letno 10 Din - Če-
kovni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 38

V LJUBLJANI, 16. SEPTEMBRA 1938

LETNIK II.

Dr. M. Korun:

Tri vprašanja

Slovensko ljudstvo dobro čuti in ve,
kaj terja od njega današnji usodni čas

Smatramo za dolžnost, da povemo, kar mislijo danes slovenski ljudje, ki so pozdravili sporazum od 8. oktobra 1937. Trdimo, da je to večina Slovencev, kajti sporazum so odklonili iz načelnih razlogov le najvernejši pristaši JNS s svojim vodstvom vred, dalje — naravno — voditelji vladajoče stranke, dočim so njihovi pristaši po veliki večini in vsa opozicijska javnost sporazum v načelu potrdili.

Toda že takrat so postavljali dvojne tehnične vprašanja: Prvo, zakaj ni prišlo do sporazuma vsaj že eno leto poprej; drugo, zakaj so nastopali kot sobesedniki pri sporazumu samo Srbi in Hrvati, dočim smo ostali Slovenci ob strani.

Od 8. oktobra 1937 je preteklo že skoro leto dni. In zopet so se zbrali sredi avgusta — ob obisku g. dr. Mačka v Beogradu — hrvaški in srbski politiki in sklenili resolucijo, ki pove v glavnem to, kar sporazum od 8. oktobra 1937.

Ko so prečitali slovenski prijatelji sporazuma to resolucijo, so postavili še tretje vprašanje: Ali je ostalo politično življenje v teh desetih mesecih prav tam, kjer je bilo 8. oktobra 1937 in da niso hrvaški in srbski politiki nič novega povedali?

Vsa tri vprašanja so opravičena. V prvem in tretjem je izrečeno obžalovanje, da hodijo srbski in hrvaški opozicijski politični voditelji za razvojem političnega življenja, namesto da režejo vanj brazde in mu nakazujejo smer in razvoj. V političnem življenju zmagajo tudi dobra načela le, če sta strategija in taktika dorasli nasprotniku. Boj proti dinamičnemu nasprotniku mora biti dinamičen. Zamujeni trenutki se ne vračajo.

Drugo vprašanje razkriva vso mizerijo slovenskega političnega življenja, katerega sebično klikarstvo in omejena domišljavost, v zvezi z usodno politično demoralizacijo od leta 1929., ni v stanju, da rodi skupen sporazumaški pokret, ki bi bil dovolj močan, da sme govoriti v imenu Slovencev. O tem smo na tem mestu že pisali. Stvar je ostala, kot je bila. Krivda leži na tistih, ki so mislili ali ki mislijo, da so poklicani voditi slovenske politične skupine, dočim ljudstvo čuti in ve, kaj terja trenutke.

Torej v tej točki smo Slovenci sami krivi! Bojimo se, da sami iz sebe ne bomo našli moči, da to zlo odpravimo. Ali ne bi bilo zato v korist dobre stvari, če bi sporazumaške srbske in hrvaške stranke s svoje strani poskušale vplivati na konsolidacijo slovenskega sporazumaškega političnega življenja?

Doslej se ni v tej smeri zgodilo prav nič. Nasprotno: izgleda, kakor da bi — vsaj po večini — kar prišlo stvar sporazuma smatrati samo za hrvaško-srbsko zadevo. To bi kazalo nepoznanje in nezanimanje za slovenske razmere, ki smo ga doslej videli pri srbskih in slovenskih strankah navadno takrat, kadar so — na vladi. Saj vendar ni meja našega državnega političnega življenja ob Sotli? Saj smo vendar vsi zainteresirani na skladnem razvoju razmer v vsej državi!

Kdor hoče preosnovati to državo z glasovi večine Srbov, Hrvatov in Slovencev, kakor govori sporazum od 8. oktobra 1937, mora tudi v tem pogledu na uspešnejša pota!

G. G., Celje:

Naša trgovinska politika

Stojimo tik pred novimi važnimi trgovinskimi
pogajanjimi z Nemčijo in drugimi državami

Z inkorporacijo Avstrije v nemško državo so bile presekanе dolgoletne gospodarske vezi, ki so vezale severni del srednje Evrope z južnim delom. Za 1. julij t. l. je Nemčija odpovedala tarifne pogodbe, sklenjene med bivšo Avstrijo in nasledstvenimi državami. S tem je bil odprt velik kompleks blagovno-tarifnih, carinsko-političnih in trgovinskih vprašanj, ki so se poleg ostalih držav tikale tudi Jugoslavije. Ob priliki sklenitve začasnega dogovora med našo državo in novo Nemčijo o ureditvi trgovinskega prometa je bilo dogovorjeno, da bodo jeseni trgovinska pogajanja z namenom, da se sklene nova trgovinska pogodba, ki bo upoštevala tudi trgovinski promet med našo državo in nekdanjo Avstrijo. Po dosedanjih vesteh se bodo ta pogajanja vršila prihodnje dni v Kölnu.

Naša država stoji torej pred novimi trgovinskimi pogajanjimi, važnimi toliko bolj, ker se bo sklepal dogovor z onim delom

inozemstva, ki je eden najglavnejših akterjev v našem gospodarskem življenju. Kadarkoli pa gre za trgovino z inozemstvom, je treba vedno imeti pred očmi interese predvsem svojih lastnih, najširših narodnih plasti. Tako n. pr. prodajanje po klirinškem sistemu, kakor je danes uvedeno z Nemčijo, ni najugodnejši način trgovanja; v tem pogledu smo doživeli pravcata razočaranja. Tako je leta 1936. Jugoslavija dala Nemčiji pol milijarde kredita v kliringu, ne da bi vedeli, kako bo država prišla do tega denarja... V kliringu nam Nemci plačujejo pri nas kupljeni bauksit, potem ga pa prodajajo dalje na Angleško za devize; v kliringu smo prodali Nemčiji naš mehki les, ona pa ga je po nižji ceni prodala v inozemstvo za devize in nam zdaj konkurira in zbija cene. S kliringsom se je pokazala slaba izkušnja tudi letos, ko smo Nemčiji dobavljali žito in koruzo v kliringu, ne za devize, kar je za izvažajočo dr-

žavo najugodnejše; Nemčija je na tak način z lahkoto pokupila vso pšenično zalogo, tako, da nam je zmanjkalo pšenice, katero smo morali kupovati potem za zlate devize. Pri vsem tem smo doživeli z Nemčijo visok aktivni saldo, ki ga pa mi ne moremo izrabit, ker nam ponujajo le uvoz — kakor znano, ne baš prvovrstnega nemškega blaga. Naglo naraščanje naših klirinških terjatev v Nemčiji, ki so se do srede avgusta v teku treh tednov več, kakor podvojile, je povzročilo občutno nazadovanje klirinške marke, kar spravlja prav zdaj naše izvoznike sadja v zelo neugoden položaj. Tudi naši gospodarstveniki bi že enkrat radi dobivali plačilo v svetovnih valutah iz rok v roke!

Za naš izvozni in uvozni promet z Nemčijo bi bila torej prepotrebna zdrav sistem in točen načrt, ki bi nudila vse pogoje za pravičnejše in znosnejše gospodarsko sožitje. Ne samo gospodarski interesi, ampak tudi splošni državni interesi zahtevajo nujnost prenehanja s politiko odprtih vrat napram inozemstvu,

saj je vendar dovolj izkušenj pokazalo, da tujec ne prihaja k nam, da oplodi domače gospodarstvo ali da se zadovolji s poštenim primernim zaslužkom, temveč zato, da na brezobziren način črpa naša prirodna bogastva, pri čemer celo uživa privilegije in olajšave, bodisi carinske ali davčne.

Po najnovejših vesteh stoji naša država pred novimi trgovinskimi pogajanjimi tudi s Francijo, ki naj bi glede na nezadosten razvoj trgovine zajamčila normalne trgovinske odnose med nami in Francijo; nadalje so predvidena trgovinska pogajanja z Madžarsko, ki bodo glede na okolnost, da Madžarska ne more več kupovati lesa v Avstriji v onem obsegu, kakor prej, važnega pomena za naš izvoz lesa.

Ali smejo naši gospodarstveniki upati na najboljše zaključke? Prav gotovo — če bodo naše delegacije skovale za stalno trdne in pravične gospodarske vezi, kajti le takrat bo narodno gospodarstvo deležno svojega miru in ustaljenja.

Banovinske finance

Nepravična razdelitev državnih dotacij pomeni
za Slovenijo pravo gospodarsko katastrofo

Zagrebski gospodarski dnevnik «Jug. Lloyd» se obširno bavi z razdelitvijo skupnih banovinskih dohodkov in obenem s temeljnim vprašanjem financiranja banovin. Iz tega članka posnemamo nekaj zanimivih ugotovitev in primerjav:

«Še leta 1935., ko so bile uvedene prve skupne banovinske trošarine, so se slišali upravičeni očitki in pritožbe zlasti iz dravske in savske banovine proti razdelitvi teh skupnih banovinskih trošarin na temelju števila prebivalstva posameznih banovin, ker ta ključ razdelitve nikakor ni pravičen. Pri financiranju samouprav se je treba držati načela, da mora vsako samoupravno telo pokrivati svoje samoupravne izdatke z dohodki, ki izvirajo s področja dotičnega samoupravnega telesa. Razdelitveni ključ po številu prebivalstva se protivi temu načelu, ker je poraba trošarinskih predmetov v gospodarsko boljše stoječih in razvitejših banovinah mnogo večja, kakor pa v onih, ki so gospodarsko zaostale; po tem ključu dobivajo torej razvitejše in civiliziranejšje banovine mnogo manj, kakor se pa pobere na njihovem področju, dočim dobivajo druge, zaostalejšje banovine neprimerno več.

Še večje so postale pritožbe in očitki naslednje leto (1936), ko je bil ustanovljen skupen banovinski fond prometnega davka v znesku 100 milijonov dinarjev.

Leta 1936. in 1937. so bile uvedene še nove skupne banovinske trošarine, tako, da se danes iz banovinskega fonda prometnega davka in iz fonda skupnih banovinskih trošarin razdeljuje vsem banovinam na leto okrog 215 milijonov dinarjev.

Nesorazmerna razdelitev teh 215 milijonov dinarjev med posamezne banovine pa ima za posledico, da pokrivajo nekatere banovine iz teh dohodkov iz naštetih iz skupnih fondov po-

lovico vseh svojih banovinskih izdatkov, dočim na pr. dravska in savska banovina krijeta le po 7 oziroma po 9,5% vseh svojih izdatkov iz gornjih skupnih dohodkov. Razmerje med skupnimi proračunskimi dohodki posameznih banovin in dohodki od gornjih dotacij (iz fonda prometnega davka in iz fonda skupnih banovinskih trošarin) nam nazorno kaže naslednja zanimiva razporednica (v milijonih dinarjev):

Banovine	proračunski dohodek 1938/39	do- tacije	v %
dravska	177,4	12,4	7
savska	214,5	29,3	9,5
dunavska	184,1	25,8	14
vardarska	54,0	17,0	31,5
moravska	57,4	20,9	36,5
drinska	73,2	27,7	38
primorska	55,9	25,2	45
zetska	58,2	29,4	50
vrbska	40,3	24,5	61

Navedene številke nam zgovorno pripovedujejo, kakšno nesorazmerje vlada med posameznimi banovinami v pogledu kritja potrebnih izdatkov. Posledica tega nesorazmerja je, da onim banovinam, ki pokrivajo 40, 50 in celo 60 odstotkov svojih izdatkov le z dotacijami iz skupnih fondov, ni treba predpisovati in pobirati visokih banovinskih doklad in drugih dajatev. Tako nastajajo dalekosežne razlike v samoupravnem davčnem obremenjevanju. Tu ne gre le za znatne denarne zneske, katere dajejo aktivnejše banovine za financiranje gospodarsko manj razvitejših banovin; mnogo bolj važne in dalekosežnejše so poslednje posledice zaradi neenakosti davčnega obremenjevanja, ki izzivajo različne konkurenčne pogoje v gospodarstvu. Zadnja leta so te neenakosti povzročile, da se industrija naseljuje samo v onih banovinah, kjer so samoupravne dajatve mnogo manjše,

POLITIČNI
TEDEN

Navzlic zunanji napetosti, ki trenutno predvsem zanima svet in naš narod, se je notranjepolitično življenje v zadnjem času ponovno močno razvilo. Politični voditelji so se medtem vrnili s počitnic in iz okrevališč na svoja mesta. Med njimi tudi g. dr. Maček, ki je zaključil bivanje na svojem posestvu v Kupincu ter se vrnil v Zagreb. Še pred njegovo vrnitvijo pa so se začeli živahnejši razgovori med Zagrebom in Beogradom, kamor sta se podala v imenu zagrebskega dela Demokratičnega bloka narodna predstavnik gg. dr. Juraj Šutej in Adam Pribičević, ki sta se takoj po svojem prihodu v Beograd sestala s prvaki Združene opozicije na krajši informativen razgovor. Popoldne je bila potem sklicana v stanovanje g. Miloša Trifunovića konferenca prvakov Demokratičnega bloka, ki se je nadaljevala še naslednje dopoldne, nakar se je g. dr. Šutej znova vrnil v Zagreb. Po svoji vrnitvi iz Beograda se je g. dr. Šutej takoj sestel s podpredsednikom HSS g. inž. Košutičem na daljši razgovor, nakar sta se oba odpeljala v Kupinec, kjer je g. dr. Šutej referiral predsedniku g. dr. Mačku o razgovorih s šefi Združene opozicije in o posvetovanjih delovnega odbora UO v Beogradu. G. dr. Maček je nato z obema politikoma razpravljaj o aktualnih političnih vprašanjih, zlasti o notranje- in zunanje-političnem položaju naše države spričo nevarnih zunanjih zapletljiv. V Beogradu, kakor tudi v Zagrebu, gledajo na vse dogodke in na razvoj popolnoma skladno, kar kaže, da postaja celokupna opozicija v naši državi z vsakim dnevom kompaktnejša.

Obenem so se vršila v tem času tudi križem države velika zborovanja Demokratičnega bloka. Posebno impozantna sta bila shoda v Bjelovaru in v Vinkovcih. Poleg tega so se vršili dobro obiskani shodi tudi v Banjaluki, Novem Vinodolu, Tuzli, Glamoču in Županji. Na vseh shodih je bilo slišati enodušno željo in zahtevo, da pride čimprej do uresničenja sporazuma med Srbi in Hrvati ter s tem tudi do konsolidacije naše države, ki je v današnjih burnih časih, ko nihče ne ve, kaj prinese jutrišnji dan, nadvse potrebna. V prihodnjih tednih je pa pričakovati še mnogo živahnijšega političnega dela z ozirom na neprestane vesti, da se vlada pripravlja v kratkem času na razpis volitev, pa noče nihče biti nepripravljen, da ga ne bi dogodki presenetili.

Med predpriprave za volitve spada mogoče tudi ustavitev beograjskega dnevnika «Pravda», o katerem trdi vlada, da je širil letake nedovoljene vsebine. Dolži ga dalje, da je bil v tuji službi in da je prejemal iz inozemstva masne podpore, samo v zadnjih 15 dneh v znesku nad 3 in pol milijona dinarjev.

Hrvaški in srbski opozicijski tisk že napoveduje, da se bo kompletni delovni odbor Demokratičnega bloka, tako iz Hrvaške, kakor iz Srbije, sestel s posebnim ozirom na skorajšnje parlamentarne volitve dne 20. septembra k plenarnemu zasedanju v Beogradu. Kakor je videti, nas čakajo letos res še prav zanimivi dogodki na znotraj in na zunaj.

vse to pa zgolj po zaslugi in s težkimi žrtvami gospodarsko močnejših banovin.

Zaradi preseljevanja industrije v take banovine je posebno težko prizadeta dravska banovina, iz katere beži industrija za-

radi previsokih javnih in samoupravnih bremen v zadnjih letih kar na veliko, kakor pred kugo. Tudi v tem pogledu mora biti Slovenija globoko hvaležna.

Plače javnih nameščencev

Če hočemo imeti dobro uradništvo, ga moramo tudi pošteno plačati in preskrbeti

V zagrebškem »Jug. Lloyd« beremo naslednji aktualni članek iz peresa g. dr. Kleina iz Osijeka:

«Vprašanje plač javnih uradnikov in uslužbencev ni le njihova osebna oziroma zasebna stvar. Ne gre torej le za to, da se našim javnim uradnikom in uslužbencem, katerih plače so nedvomno mnogo prenizke, iste zvišajo, da bi mogli vsaj nekako zadoščati svojim najnujnejšim življenjskim potrebam, kar jim je sicer danes spriču njihovih beraških, skrajno nezadostnih dohodkov absolutno nemogoče. Problem plač javnih uradnikov in uslužbencev je mnogo dalekosežnejšega pomena. Brez pretiravanja smemo trditi, da je javnost, predvsem pa gospodarska, na ugodni rešitvi tega problema kar se le da zainteresirana. Vse naše gospodarsko življenje stoji pod močnim vplivom plač javnih uradnikov in uslužbencev. Za primer naj navedemo naslednje: Čim večje so plače javnih uradnikov, tem večja je njihova kupna moč in tem živahnejša je potrošnja in poraba. Čim večja je potrošnja, tem višje so cene vseh, zlasti pa agrarnih pridelkov. Zvišanje plač javnih uradnikov in uslužbencev omogoča istim plačevanje višjih stanovanjskih najemnin. Povečane stanovanjske najemnine pa imajo zopet za posledico oživiljenje skoro docela zamrle gradbene delavnosti. Ne bomo še bolj nadaljevali, temveč moremo zaključno ugotoviti, da črpajo iz zvišanih plač javnih uradnikov in uslužbencev izdatke koristijo prav vse kategorije pridobitnikov brez razlike, pričenši od kmeta in delavca pa do najbogatjega industrijca.

Plediramo zato za čim skorajšnje in po možnosti čim izdatnejše zvišanje plač javnih uradnikov in uslužbencev, in to ne le aktivno služečih, temveč tudi upokojujencev. Zlasti bi se morale, — to pa kar najizdatneje —, zvišati plače sodnikov in sodnih nameščencev. Maksimalna »Justitia fundamētum regnorum« velja danes več in bolj, kakor kdajkoli poprej, pa je zato potrebno, da imamo v vsakem pogledu ne-

oporečne sodnike in sodne nameščence. Le na dobro plačane sodnike in sodne nameščence moremo postaviti večje zahteve.

Razume se, da je za zvišanje plač predvsem potrebno najti pokritje v dotičnem proračunu, kar bi pomenilo, da bi se morale izdatno zvišati tudi tozadevne postavke državnih, banovinskih in občinskih dohodkov. Da bi pa zaradi tega ne nastale nove obremenitve dotičnih proračunov, posredno s tem pa tudi vsega našega gospodarstva in vseh ostalih davkoplačevalcev, ki novih obremenitev absolutno ne bi več mogli prenesti brez usodne, trajne škode, bi bilo potrebno začetek najti pokritje za zvišanje uradniških in uslužbenskih dohodkov s primernim posojilom. Pozneje bi se že našli kakoli viri dohodkov za državo, banovine in občine. Pozabiti namreč ne smemo pri tem, da bi zvišane plače javnih uradnikov in uslužbencev silno ugodno vplivale na splošno poživljenje vsega gospodarstva in prometa, kar bi pomenilo izdatno povečanje vseh državnih, banovinskih in občinskih dohodkov, ker bi vsi pridobitniki z ozirom na svoje povečane dohodke tudi lažje prenašali in plačevali davke in ostala javna bremena.

Dobre, še bolj pa vzorne javne uprave si ne moremo zamišljati brez javnih uradnikov in nameščencev, ki morajo stati, — kakor se pravi —, v vsakem pogledu na višku. Brez dobre uprave pa tudi ne moreta vladati v državi red in mir. Neoporečna državna uprava služi, pa še kako, v prvi vrsti razvoju in zdravemu napredku vsega gospodarstva.

Število naših javnih uradnikov in nameščencev je nedvomno znatno preveliko. V materialnem pogledu preskrbljeni uradniki in uslužbenci bodo delali nedvomno mnogo bolj intenzivno in pravilno, kakor pa oni, ki trpe pomanjkanje povsod in prav v vsem. Zato se bo brez škode marsikje lahko znižalo previsoko število javnih nameščencev in se bo tudi na ta način dobil znaten prihranek za zvišanje plač vseh ostalih javnih uradnikov, uslužbencev in upokojujencev.

Domači pomenki

Zopet Pogrebni zavod

«Slov. Narod» je moral priobčiti pred kratkim popravek, v katerem poudarja popravek, da je bila za ljubljanski Pogrebni zavod nesreča, da je leta 1927. kupil poslopje na Ambroževem trgu, ki je z adaptacijami stalo dosti preko dva milijona dinarjev. Dobesedno navaja: «Če bi bile prejšnje uprave bolj gospodarske in ne bi bile tako neugodno kupile starega poslopja na Ambroževem trgu ter tako težko obremenile Mestni pogrebni zavod, bi bili sedaj pogrebi najmanj za 30 odstotkov cenejši.»

Ta trditev je čisto umestna. Popravek je samo pozabil omeniti, da je bila tista občinska uprava, ki je kupila poslopje na Ambroževem trgu, Mencingerjev komisariat, v katerem sta imela prvo besedo ožja pristaja sedanje magistratne večine, gospoda Pirc in Pust.

„New York Times“

veliki ameriški list, je pisal z ozirom na sedanji položaj v srednji Evropi:

«Evropska vojna, čeprav bi bila daleč od nas, bi ne mogla pustiti Zedinjenih držav ameriških izoliranih. Noben predpis nevtralnosti ne bi mogel zabraniti Amerikancem, da bi ne podprli svojih naravnih zavetnikov. V vsakem konfliktu z orožjem med diktaturami in demokracijo bodo naše simpatije in moralna, šeasoma pa tudi materialna pomoč, na strani onih narodov, ki bodo branili ona življenjska načela, katera smatramo Amerikanci za edino dostojna.»

Cimbri in Tevtoni

Dolgo, dolgo so ogrožali Cimbri in Tevtoni v starem veku takratni kulturni svet, Galijo in Italijo, hoteč prodreti na jug. Ko so zadeli na rimske predstraže, je bilo vse prestrašeno, ker pred njimi je šel glas, da so nepremagljivi in neumrljivi.

Gaius Marius, rimski konzul, je sam prišel pogledat na mejo. Bil je pogumen mož, ki se ni bal toliko barbarov, kot bojazljivosti svojih lastnih vojakov. Dejal si je: Te čete so za enkrat nepripravne za borbo,

strah imajo v srcih. Pa jih je peljal čisto v bližino Cimbrov in Tevtonov, odnosno njihovih taborišč ter jim je ukazal, naj se utrdijo in opazujejo.

Tako so rimske legije izza okopov gledale na barbare. Nekega dne jih je vprašal vojskovodja: Kaj ste videli? Odgovorili so: Gospod, ti tulijo noč in dan. Tulijo kot volkovi, tulijo kot pragozd v viharju.

Ali je bilo strašno? je vprašal Marij. Vojaki so odgovorili: Strašno je bilo, ali polagoma se človek navadi. In kako izgledajo? — O gospod, vsak od njih je kakor Tarzan, kože imajo na sebi in rogove na glavah! Strašni so!

Čez nekaj dni je Marij zopet vprašal: Kaj delajo naše pošasti? Vojaki so odgovorili: Deževalo je in mrzlo je bilo. Videli smo, da jih je zeblo, ker so se stiskali k ognjem.

Potem so kakor mi, je rekel Marij. Če bi planili nanje, bi jih nabrali! Ti ne morejo biti nepremagljivi samo zato, ker tulijo in se oblačijo kot strahovi, če postanejo mokri kakor mi!

Med vojaki se je oglasil cagovec: Morda pa imajo kako posebno strašno orožje? Slišali smo o strojih, ki mečejo na sovražnike cele gore?

Kje pa jih imajo? je rekel Marij. Dovolj časa že ležimo tu, da bi jih pokazali. Ali mislite, da divjina rodi kaj boljšega, kot kultura? Za nami leži Rim, Italija, Grčija, Španija! Ali bomo pustili to pomandrat zato, ker tulijo kot volkovi?

In ko je Marij postavil svoje legije v bojno red, so bile te čete že tako navajene na rjovenje, da ga niso čule. Tudi bivolske čelade, živalske kože in obrasli obrazi jim niso več imponirali. Rimljani so se borili s spretnostjo in s pogumom, tako, kakor bi bili njihovi nasprotniki umrljivi.

In glej, bili so umrljivi. Tako je zmagal Gaius Marius Cimbri in Tevtoni pri kraju, katerega ime je ostalo slavno do danes: Aquae Sextiae.

Obtok denarja v Nemčiji

Ogromni izdatki Nemčije za oboroževanje imajo svoj upliv seveda tudi na denarni obtok. Ta je znašal leta 1933. še 5642 milijonov mark, leta 1938. pa že 7499 milijonov mark. V letošnjem letu raste obtok še mnogo hitreje: 30. 6. 1938 je znašal že 8466 milijonov mark!

Vzorna cesta

Naši čitatelji in prijatelji se gotovo še živo spominjajo, kako zelo se je sedanji ljubljanski občinski upravi pod vodstvom njenega predsednika dr. Adlešiča lani mudilo, da je odvzela telesnokulturnemu in veleslužnemu društvu »Ateni« njeno dotedanje igrišče in telovadišče, češ, da bo sicer zaostal ves promet med severnovzhodnim in južnozahodnim delom bele Ljubljane. Naš list je bil v obrambi omenjene organizacije in njenega požrtvovalnega dela s strani mestnega predsednika tudi deležen dolgovernih popravkov, katere je na podlagi strogih določil tiskovnega zakona moral objaviti brez ozira na njihov namen in točnost. Od takrat je potekla že dolga doba dobrega leta dni. Pod Tivolijem je mestna občina zgradila divno avenijo, prav tam, kjer je stalo nekoč »Atenino« telovadišče. Kdor ne verjame, naj si jo gre pa ogledat. Pazi naj le, da si ne polomi nog. Pa se je res mudilo za to cesto, da še danes ni gotova in da se gradi s tako polzevo naglico...

Čudodelni tolažnik

in svetovalce je na vsak način oni krščanski gospod, ki vodi slovito »Slovenčev« nedeljsko zdravniško posvetovalnico. Tudi prejšnjo nedeljo se je iznebil pri neki obupani zakonski ženi silno vzpodbudnega nauka. Nesrečnica namreč nima nobenega otroka in hrepeni po družinski sreči. In »Slovenčev« svetovalce z medicinskih gredic ji svetuje, naj le kar čim pogosteje poskuša, morda bo pa le kaj. Bati se je le, da se siroti ne bo zgodilo tako, kakor pripoveduje ljudsko izročilo o Valentinu Vodniku, da je zapel svojo znano pesem v resnici takole: «Ne hčere, ne sina po meni ne bo, sem večkrat poskusil, pa n'kol' nič ni b'lo.» Pribiti pa je obenem tudi treba, da je »Slovenčev« naravnost najvzgojnejše čtivo za sramežljivo in angelsko čisto mladino, ki se zbira v Marijinih družbah, v dekliskih krožkih, v fantovskih odsekih, okrog salezijancev in še v nešteti drugih katoliških bratovščinah. Le kar navdušeno »poskušajte« naprej, saj je brez greha na znani podlagi...

Kaj vse papir prenese

Vsa slovenska javnost se zaveda, s kakšno besno zagrizenostjo in fanatično doslednostjo se ves slovenski JRZ tisk s »Slovencem« na čelu brani zapisati in natisniti na svojem sramežljivem in slovensko-avtonomistično občutljivem papirju ime jugoslovanske državne prestolnice v njegovi pravilni in edino točni pisavi, namreč »Beograd« in ga piše dosledno le »Belgrad«. S tem je namreč že docela rešen ves »slovenski kulturni, gospodarski, socialni in politični problem«, čeprav so gospodje okrog »Slovenca« in JRZ danes v Beogradu stoočstotni jugoslovanski centralisti in unitaristi. Zanimivo pa je še bolj, če pogledamo nekaj zadnjih števil »Slovenca«, v katerih se je zgodil nezasišlan kulturni in politični zločin. Ta vzorni in dosledni »Slovenec« je namreč objavil inserat beograjskega sejma z ogromnimi črkami in v srbskem pravopisu »Beograjski sejem v Beogradu«. Bog ve, kaj bo zdaj s Slovenci in njihovim jezikom? Da le ne bi bili vsi skupaj pogubljeni, ko so lepi »jurčki« tako zmotili slovenskega »Slovenca«, da je izdal svoj narod in brezkompromisno stališče in je natiskal »Be-o-grajski Be-o-grad« namesto be-l-grajskega Be-l-grada. Ja, ja, denar je sveta vladar...

Mržnja je slabo gradivo

V »Delavski politiki« beremo: »Minister dr. Korošec je rekel prejšnjo nedeljo v Kočevju, da »je mržnja slab zidarski material«. Tako poroča »Slovenec«. Opomin je gotovo letel tudi na »Slovenca«, ker noben list ne goji mržnje bolj.

Skorajšnje volitve

napoveduje tudi glavni organ JRZ beograjska »Samouprava« in pravi, da se bodo vršile prav gotovo že v kratkem roku 6 tednov po razpustu sedanje narodne skupščine, ki da bo razpuščena najpozneje 20. oktobra t. l. Vederemo!

Krepki nauki

Sarajevska »Pravda«, ki je glasilo prometnega ministra dr. Spaha, je napisala v svoji zadnji številki nekaj krepkih naukov na brezimenski naslov, ki pa ni daleč od njenih krogov. Med drugim pravi list: «Da je kak narod zadovoljen v svoji državi, je v mnogem odvisno od režima, pod katerim živi in kateri vodi celokupno državno in narodno življenje. Če so režimi nenarodni, nasilni, če je v državi pravilni red razmazan ali če vladata v državi beda in pomanjkanje, potem tamkaj ne more biti niti govora o zadovoljnem narodu. Namesto pesmi in veselja se slišijo le vzdihli in tožbe, namesto ljudskih proslav in zabav pa se kujejo komploti in zarote, odmevajo revolverski strelji ali prasetajto bombe. Za delo vsakega režima je najvažnejši barometer razpoloženja naroda. Res je, da imamo pri nas še mnogo problemov, zlasti glede notranje politike, ki še vedno čakajo na svojo končno rešitev; prav tako je še tudi obilo vprašanj drugačnega značaja, ki čakajo na izpolnitev, predvsem ona socialna in gospodarsko-financijska. Vsa čakajo na svojo pravilno rešitev. Toda, ali imate v zgodovini kak primer, da je en sam človek vse rešil? Ne le en sam človek, temveč cela generacija ne more rešiti vseh vprašanj, ki so ji padla na pleča. Država ni statična, temveč je dinamična. Državni organizem je enak človeškemu, on se stalno spreminja, ker se menjavajo tudi ljudje, njihove navade, ljudske potrebe, pojmovanja itd. Tudi zato se stalno pojavljajo nova vprašanja, katera je treba reševati. Marsikdaj so to ista vprašanja, ki smo jih morda že včeraj rešili...» — Torej, če najvažnejša vprašanja ne bodo rešena letos, pa bodo morda čez petdeset let. Saj bo še zrastle nekaj generacij. Lepa tolažba kljub grenkemu priznanju resničnega položaja...

Lepo se bere in sliši

V »Večerniku« beremo: »Angleški tisk ne pozna že od leta 1695. nobene cenzure, ki ni tudi v nobenem zakonu ne odpravljen, ne dovoljen. Neke vrste cenzura je bila uvedena le v letih svetovne vojne, toda izvrševala je ni nobena posebna oblast, izvrševali so jo listi sami, ki so se v primeru dvoma prostovoljno obračali za informacije in nasvete na politična oblastva. In na to so Angleži vedno ponosni.« — Škoda, da kaj takega ne moremo trditi tudi o nas...

Zunanja politika

Ves svet preživlja dneve napetega pričakovanja v strahu in bojazni, kaj pride. Na vesoljnem kongresu nemške narodne socialistične stranke v Nürnbergu je ob zaključku spregovoril njen voditelj Adolf Hitler v spomenici na svet in ob njegovih besedah je prisluhnilo človeštvo v strašni dilemi: Mir ali vojna?! Vendar iz tega govora ni prišlo nič definitivnega in svet ostaja še naprej v nezmanjšani nervozi. Nemški državni poglavar je namreč povedal, da bo Nemčija, če bo treba, z orožjem ščitila »pravice« sudetskih Nemcev. Opogumljeni s to izjavo, so začeli češkoslovaški Nemci izzivati znova nepotrebne incidente in so si privoščili med rjovenjem celo obhod po Pragi, pozdravljajoč s »Heil Hitler!«. Disciplinirano češko občinstvo je tudi spriču teh nezasišlihan izzivanj ohranilo mirno kri, dasiravno so imeli marsikateri stari borci, ki so videli strelske jarke na Piavi in preživljali sibirsko zimo, solze v očeh. Češkoslovaška vlada je pa spriču neprestano množičnih incidentov, ki izgledajo biti naročeni, proglasila v krajih, kjer se neredi predvsem pojavljajo, izjemno stanje in preki sod za vsa dela javnega nasilja. To seveda mnogim nemškim provokatorjem ni bilo po okusu in so zaradi tega stavili ultimati praški vladi z določitvijo časa, kdaj mora svoje ukrepe preklicati. Vendar se češkoslovaška vlada ni vdala, kar je seveda še bolj povečalo nervozo svetovne javnosti.

Spriču teh dogodkov je razumljivo, da stoji ves svet okrog Nemčije s puško v roki na svojih mejah. Prednjači Rusija s svojo dano obljubo češkoslovaški zaveznici, da bo smatrala vsak napad na njeno ozemlje kot napad na svoje ozemlje. V Ženevi so diplomati opazili večkratne razgovore sovjetskega zunanjega komisarja Litvinova z rumunskim zunanjim ministrom Comnenom, ki so se baje sukali okrog dovolitve Rumunije za prevoz ruskih čet skozi Rumunijo na Češkoslovaško. V Kremlju neprestano zaseda najvišji vojni svet, od koder prihajajo vesti, da so storjeni vsi ukrepi, ki odgovarjajo današnjemu splošnemu položaju. Ob vsej zahodni meji Rusije se koncentrirajo velike množice vojaštva, obenem se pa tudi gradijo z najbolj pospešenim tempom trdnjave proti vdoru na rusko ozemlje. Prav tako daje Francija vse dokaze, da lahko Češkoslovaška na njo računa takoj ob prvem napadu Nemčije. Vsa Maginotova linija je zasedena ter se računa, da je danes na severni francoski meji nad en milijon vojakov. Francoska atlantska mornarica stoji pod polno paro v Brestu, pripravljena, da odpluje takoj v Sredozemsko morje, ker je angleška bojna flota prevzela nalogo, da zaščiti francosko atlantsko obalo. Vsa ta mornarica je koncentrirana na Škotskem, pripravljena, a takoj blokira svetovno morje. Anglija tudi v teh usodnih dnevih ni napravila one napake, kakor jo je leta 1914. in ki je bila največ kriva za izbruh tedanjega klana, namreč, da ni točno povedala v Berlinu svojih namer in svojega stališča. Chamberlainova vlada je sedaj službeno notificirala v Berlinu, da bo stala z vsemi svojimi razpoložljivimi sredstvi na strani Francije.

Če spriču tega položaja neki narod že zopet hoče svetovno morijo, potem si pri najosnovnejši pameti mora izračunati, koga bodo zadele najstrašnejše posledice takega koraka.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice r. z. z. n. z.
v LJUBLJANI, Tyrševa c. 18

NOVE VLOGE

vsak čas razpoložljive
obrestuje po 4%
vloge proti odpovedi po 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost — Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle — Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod, ustanovljen leta 1881.

DOMA IN NA TUJEM

Luč resnice

Da «Slovenec» in ves ostali JRZ tisk v svojih poročilih o fantovskih in pa predvolilnih političnih taborih JRZ križem Slovenije močno pretirava, zlasti glede pravega števila udeležencev, je že obče znana stvar. Sedaj je postavila «Ponedeljskega Slovenca» na laž tudi krščansko-socialna «Delavska pravica», ki piše: «Tudi Ponedeljski Slovenec» poroča o kamniškem narodnem taboru in pravi, da je bilo vseh udeležencev 7000, krščanskih socialistov pa 450. Mi smo navedli natančne resnične številk, namreč: V sprevedu je bilo 1442 ljudi, od tega gasilcev, članov Kmečke zveze, članic Dekliških krožkov, članov Fantovskih odsekov in dijakov, vseh skupaj 706, poleg tega pa 736 članov in članic Jugoslovanske strokovne zveze, ki je tako predstavljala nad polovico spreveda. Če bo vztrajal «Slovenec» pri svojih 7000, naj bo dosleden in naj nam prizna 2000 udeležencev, kolikor bi nam v tem razmerju šlo. Tega pa seveda ne zahtevamo, ampak jih ponižno priznavamo samo 736, kolikor nas je res bilo. — «Slovenec» je torej s strani lastnih ljudi istega svetovnonazornega prepričanja in dovčerajsnjih bratov v Gospodu žopet za eno blamažo bogatejši...

Po lastni čredi

«Domoljub» postane včasih zaradi kakega greha slovenskega vernega ljudstva tako divji, da pozabi, da so ti grešni verniki ali verni grešniki tudi člani njegovih katoliških bratovščin in političnih JRZ organizacij ter udriha po njih brez usmiljenja. Nam se ta edini primer «Domoljubove» objektivnosti in odkritosrčnosti resnično dopade. Tako obdeluje nemarne vernike v zadnji številki takole: «Poglejmo prostor okrog naših cerkva. Že to ni lepo, če leže tam po tleh pred cerkvijo ostanki cigaretnega papirja in vse, kar je z njimi v zvezi. In vse od kadilcev poplujvano, v cerkvi in zunaj cerkve. Še huje od tobakarjev so pa marsikje okrog naših cerkva tiste neprijetne dišave, ki prihajajo tam iz za voglov ali iz gmovja tam kje v bližini cerkve, ali morda celo tam od zadnje strani cerkve sem. Veliki oltar, na njem se daruje najsvetejša daritev, par metrov proč pa se odlaga po cele skladnice parfumov... Slišite, ljudje božji, ali vas ne obletava rdečica sramu, če slišite, da ima marsikje — morda tudi pri vas! — hiša božja tako malo spoštovanja? — Takole jih je obdelal «Domoljub», te svoje vernike, ker pokvarjeni liberalci pač ne hodijo v cerkev in okrog nje, kakor dan za dnem pridigajo v svojem tisku in s prižniti gospodje iz okolice «Domoljuba». Spominjamo pa se, da je bil velik slovenski duhovni gospod drugačnega mnenja in je nekod ob svojem vizitacijskem obisku na Brezjah hodil naglo okrog cerkve in nervozno brskal s palico po tleh, zraven pa jezo mrmral: «Vera peša, vera peša! Gospod, ki ga je spremljal, ga je vprašal: «Zakaj pa peša?», in visoki gospod je ogorčen zabrusil: «Zato, ker ni nič d....» Vidite, ta gospod je bil glede «skladovnic parfumov» drugačnega mne-

nja, saj so pomenile vendar konjunkturo v božjepotnem romarskem prometu...

Izpovedal se je

Pod tem naslovom je objavila mariborska «Delavska politika» uvodnik, v katerem citira najprej v uvodu naslednje: «Preklet naj bo tisti, ki bi rekel: Rimski papež se more in mora spraviti in pobotati z napredkom, z liberalizmom in z moderno civilizacijo.» 80. člen «syllaba», to je zbirke vseh «zmotnih» naukov, ki so jih zavrgli in obsodili papeži. Nato pa ugotavlja v uvodniku naslednje: «V Kopitarjevi ulici so torej — morda pod vplivom nürnberskega kongresa — prišli do spoznanja, da jim ni treba več ribariti v kalnem niti s tako lažno demokracijo, temveč da je danes primeren čas, da povedo odkrito in jasno, da so proti vsaki demokraciji, posebno seveda proti resnični demokraciji. Politični katolicizem je bil vedno, je in bo proti demokraciji, ker je načelno za njeno nasprotje — absolutno avtoritarnost. Gibčen in neizbirčen v sredstvih, kakor je, se seveda rad pritaži, kakor pač kažejo razmere, vendar ima v resnici vedno isto stališče.»

Konec neenakopravnosti

Ljubljanski «Trgovski list» se odločno zavzema za to, naj bi vlada že vendar enkrat napravila konec neenakopravnosti in piše med drugim: «Ponovno smo že opozorili na katastrofalne posledice, ki morajo nastati za Slovenijo, če bi se še nadaljevalo preseljevanje industrije in delniških družb v Beograd in druge južne ter vzhodne kraje. Kajti Slovenija je kot agrarno pasivna dežela na industrijo navezana in celi okraj žive le od industrije. Eden glavnih vzrokov tega preseljevanja je davčna neenakost, ki vlada v naši državi. Ta se ne kaže le v tem, da vlada v Sloveniji tako rigorozna davčna praksa, kakor nikjer v državi in da zaradi nje plačuje Slovenija procentualno mnogo več državnih davkov, kot druge pokrajine, temveč se kaže posebno drastično v samoupravnih davčninah. Glasno in odločno mora vsa slovenska javnost zahtevati, da se državne dotacije pravično razdeli in da se ne omogoča več preseljevanje industrij v južne in vzhodne kraje s pomočjo skrajno krivične davčne neenakopravnosti.»

Koncentracijsko vladno

pripravljajo v Bolgariji. Z enakim poslom se ukvarjajo tudi še v neki drugi južnoevropski državi, pa se še ne ve, ali bo iz vsega truda in zlepljanja kaj ali nič...

Pravi protistrup

«Die Weltwoche», švicarski tednik, piše o vprašanju, ali obstoja za Evropo boljševiška nevarnost ali ne, ob zaključku tudi naslednje: «Resničen protistrup proti boljševizmu in komunizmu se imenuje: Osebnostna svoboda in pravica posameznika.» List pravi, da je komunistična nevarnost najmanjša v demokratičnih državah, največja pa v deželah, kjer se uporabljajo sredstva, kakor v bivši carski Rusiji. Te dežele se bodo težko izognile tudi usodi carske Rusije.

srečno roko, da je odprl svojo kolekturo «Vrelec sreče» in tako ustvaril z nabavo srečk v njej tudi Slovincem možnost, da postanejo srečni milijonarji. To domače podjetje vsem našim naročnikom in čitateljem najtopleje priporočamo.

Teden «Rdečega križa» v Jugoslaviji bo letos od 18. do vključno 24. septembra. Ves te-

den se bodo obvezno morale frankirati vse poštnice pošiljke še z dodatnimi znamkami «Rdečega križa».

Veleindustrijec dr. Jan Bat'a je prispel pred dnevi v Ljubljano, kjer si je ogledal dela na novi palači svojega podjetja pred glavno pošto. Iz Ljubljane se je podal na Bled, kjer prebiva njegova družina že nad mesec dni.

Sreski načelnik v Dubrovniku dr. Mihovil Vuković je bil premeščen v Osijek. Na njegovo mesto je prišel dosedanji okrajni glavar v Veliki Gorici Božo Jambrišak.

Predstojnik policije v Šibeniku Zoričić je bil premeščen k banski upravi v Splitu. Njegovo mesto je prevzel dosedanji šef policije v Dubrovniku Antičević.

Drug za drugim. Za banom savske banovine dr. Ružičem je bil upokojen tudi ban primorske banovine v Splitu dr. Josip Jablanović.

Minister za telesno vzgojo naroda dr. Buić bo sprejemal občinstvo v svojem kabinetu vsak torek in petek od 11. do 13. ure, senatorje in narodne poslance pa vsak dan od 11. ure dalje.

Iz splitskega pristanišča je odpotovalo v zadnjih dneh večje število evropskih Židov, po večini iz Avstrije, v Južno Ameriko.

Zagrebsko katedralo so pričeli popravljati in bodo stala vsa dela nekaj nad 10 milijonov dinarjev. Ljubljanska bolnišnica se je poleg svojih dolžnosti že odrekla nauku o usmiljenem Samaritanu. Zakaj, bodo vedeli povedati gospodje pri «Slovincu» in okrog njega...

Kongres «Jadranske straže» se bo vršil 25. t. m. v Sokolskem domu v Sarajevu.

Večja skupina nemških bojnikov bo baje prišla v kratkem v Jugoslavijo in obiskala nekdanja bojišča iz svetovne vojne. Preveč izgledov za to potovanje trenutno ni...

Bolniki brez zdravnikov. Banska uprava drinske banovine v Sarajevu je že večkrat po vrsti razpisala razna službena mesta okrajnih zdravnikov v svoji banovini, pa se zanja ne zanima prav noben zdravnik. Mladi zdravniki v Sarajevu baje izjavljajo, da rajši v Sarajevu postopajo s praznim želodcem, kakor da bi šli na razpisana mesta. Bog ve, zakaj...

Konferenca strokovnjakov. Vsi šefi veterinarskih zavodov in veterinarskih odsekov banskih uprav so sklicani 21. septembra v poljedelsko ministrstvo in bodo razpravljali predvsem vprašanja, ki se tičejo cepljenja živine proti slinavki in parkljevki.

Z visokimi jugoslovanskimi odlikovanji so bili odlikovani vsi izrazitejši italijanski in fašistični funkcionarji na Reki.

Vodstvo Kmečke demokratske koalicije je sklenilo, da bo priredilo celo vrsto velikih političnih shodov in zborovanj po vseh hrvaških krajih.

Državni obrtniški kongres bo 17. oktobra t. l. v Beogradu.

Mi sami ne znamo. Neka nizozemsko-belgijska finančna skupina je kupila v Jugoslaviji 200.000 železniških hrastovih pragov in jih bo z dobičkom 25 odstotkov

prodala francoskim železnicam. Mi sami očividno ne znamo skleniti nobene kupčije...

Nepriporočljiv primer. Varaždinski mestni občini dolgujejo najemniki v njenih hišah na stanarini že nad 300.000 din. Med njimi je več takih, ki imajo lastne hiše, pa stanujejo v mestnih hišah, dočim oddajajo stanovanja v svojih hišah v najem za visoko najemnino.

V Beograd je dopotovala češkoslovaška gospodarska delegacija, ki bo kupila pri nas 10.000 vagonov pšenice, ki jo bomo dobavljali Češkoslovaški v obrokih po vodni poti, kolikor bo to z ozirom na bodoče dogodke sploh mogoče...

Italijanski motorni vlaki so se na progi Beograd-Zagreb in obratno prav dobro obnesli. Vozijo s povprečno brzino 108 km na uro, na gotovih odsekih pa je vozil motorni vlak celo z brzino 130 km na uro. Baje je guganje v motornem vozu enako guganju v simplonskem ekspresu. Po vesteh pristojnih krogov so nam ponudili na brezplačno poskušnjo enake vozove tudi Madžari.

Zahteve. Nemci, prebivajoči v Slavonskem Brodu in okolici so poslali po svojem «Kulturbundu» prosvetnemu ministrstvu resolucijo, v kateri zahtevajo, da se ustanovijo na vseh tamkajšnjih šolah nemški sporedni razredi z nemškim učnim jezikom in z nemškimi učitelji. Iz uradne statistike vemo, da je ostalo letos okrog četrt milijona jugoslovanskih šolaoobveznih otrok brez pouka zaradi pomanjkanja šol in učiteljev...

Državna konferenca skavtov je bila pred dnevi v Beogradu in je bila na njej sprejeta resolucija, da mora ministrstvo za telesno vzgojo naroda ustanoviti svoj poseben odsek za skavtizem. Zdaj je treba le še, da zahtevajo svoje ministrske odseke še gozdovniki in slovenski fantje, saj smo vendar enakopravni.

Nagla smrt. Nenadoma je na cesti umrl Milorad Kurtović, sodnik kasacijskega sodišča v Beogradu, ki je bil pridržen državnemu sodišču za zaščito države.

Vse srednje šole v državi so morale letos ob začetku šolskega leta odkloniti po več sto dijakov, ker nimajo prostora. S prosveto gremo očividno naprej...

Medbalkanska zdravniška unija je dokončala svoj V. kongres v Carigradu. Najmočnejšo skupino delegatov je poslala Jugoslavija, namreč 49.

Nemška vlada je podaljšala orožne vaje vseh rezervistov do 40. leta starosti od 8 na 12 tednov. Morda pa še dalje...

Kongres nemške sudetske stranke bo te dni v Ustju na Labi. Če ne pride kaj vmes...

Finska poštna uprava je pretekli dnevi svečano proslavljala 300. letnico svojega obstoja.

Zaradi rasističnega gibanja v Italiji je svetovna židovska kampanja napovedala najostrejši boj proti Italiji.

Na nürnberskem kongresu nemške narodne socialistične stranke je bila navzoča tudi večja delegacija Francove uporniške Španije. Hitler je te španske delegate pozdravil posebno prisrčno.

Govori se, da bo general Franco prepustil vodstvo vse svoje notranje in zunanje politike civilnim državnikom, sam pa bo obdržal edino vodstvo vojaških zadev. V to vest nihče ne verjame.

Na vsem svetu obratuje danes nad 45 milijonov avtomobilov.

Zakaj — zato! Francija bo letos povečala proizvodnjo premoaga v svojih premogovnikih za 2 milijona ton.

Mnogi poljski židovski izseljenci se vračajo iz Palestine domov na Poljsko zaradi neprestanih nemirov, ki vladajo v Palestini. Ta mesec se jih je vrnilo že nad sto.

Veliki sovjetski vojaški svet se je sestal k posvetovanju v moskovskem Kremlju. Razpravljal je predvsem o evropskem meddržavnem položaju. Navzoč je bil tudi maršal sovjetske vojske na Daljnem vzhodu Blücher. Sklenjeno je bilo, da se takoj postavi na sovjetske zahodne evropske meje armada 3 milijone mož, katere poveljstvo je prevzel maršal Blücher. Veliki napovedani sovjetski manevri so odpovedani. Z Daljnega vzhoda se je preselila vojna pošast na evropski razburkani svet.

Demokracija zmaguje. Izgledi za ameriške senatne volitve so za pristaše demokratične stranke Rooseveltove politike gospodarskega ozdravljenja po zadnjih vesteh naravnost sijajni.

Fašistična milica v Italiji šteje danes po službenih podatkih 765 tisoč 904 mož. Težko bi bilo, če bi se za kakega moža zmotili...

Vse glavne proge avstrijskih oziroma današnjih nemških železnic dobijo v kratkem drugi tir. Na progi Zidani most—Zagreb se nam česa podobnega zaenkrat baje še ni treba bati...

Francoske zlate rezerve znašajo 190 milijard frankov.

Italija je nervozno mirna. Veliki fašistični svet se bo sestal 21. oktobra k rednemu zasedanju in bo razpravljal o rasni politiki, o napetem političnem položaju v Evropi in o problemu fašistične zbornice in korporacij.

Ves letalski promet ob celi nemški zahodni meji je prepovedan z najnovejšo odredbo nemške vlade.

Nov svetovni rekord v poletu z jadralnim letalom sta dosegla dunajska letalca Kalbacher in Fieringer, ki sta ostala s svojim jadralnim letalom v zraku neprenehoma 24 ur in 51 minut.

Rimski list «Tribuna» poroča, da je te dni preletelo rumunsko ozemlje 300 velikih sovjetskih bojnih letal, namenjenih na Češkoslovaško. Letala so nosila češkoslovaške znake in so jih pilotirali češkoslovaški vojaški piloti.

Protivojna agitacija z letaki se je izredno močno razvila v Tokiu in ostalih japonskih mestih.

Vedno močnejši odtok zlata iz Evrope v Ameriko se opaža v zadnjih tednih, to pa predvsem zaradi velike vojne nevarnosti v Evropi. Od meseca julija do tega tedna so dobile Združene države iz Evrope za 250 milijonov dolarjev zlata v palicah.

Češkoslovaška vlada je prepovedala vsak izvoz usnja, kož, bombaža, jute, železnih izdelkov in jekla ter sploh vsega drugega, kar potrebuje za svojo narodno obrambo.

Francoski opazovalci na nemško-francoski meji poročajo o novi koncentraciji nemških čet v vsem Porenju.

Vojaški odsek švicarske zvezne vlade poroča, da je vlada izdala nalog, da se takoj napolnijo z eksplozivom vse mine na vsej švicarski meji za primer potrebe, da bi bilo treba pognati v zrak železnice in ceste.

Hitlerjevo knjigo «Mein Kampf» so morali v Nemčiji letos na novo natisniti in so jo prodali že v prvi polovici leta nad štiri milijone izvodov.

Kmečki praznik v Bohinju

Društvo kmečkih fantov in deklet je priredilo 4. t. m. v Bohinjski Češnjici tekmo koscev. Že na predvečer, ko je zagorel nad vasio mogočen kres, je krenil dolg sprevod z bakljami, fantje in dekleta, na čelu konjenica z zastavami, skozi vas proti Srednji vasi in nazaj. V nedeljo popoldne pa so se začeli zbirati pred Gasilskim domom fantje in dekleta v narodnih nošah, z grabljami in kosami, pa tudi fantje na okrašenih konjih, kolesarji, društveni funkcionarji in delegati. Ljudstvo je prihitelo iz vseh vasi, staro in mlado, in se uvrstilo v dolg, res impozanten sprevod, v katerem ni manjkalo navdušenja, veselja in dobre volje, kar se je posebno odražalo v prepevanju narodnih pesmi, v vriskanju in v igranju harmonik. Sprevod se je ustavil na velikem travniku zunaj vasi, kjer je stala tribuna, s katere je nato zbrano množico, ki je štela nad 2000 udeležencev, pozdravil predsednik društva g. Anton Sodja, ki je v svojem govoru orisal pomen društva in njegovih tekmovalnih prireditev. Ob sodelovanju pridnega tajnika g. Janka Stareta je vzgojilo društvo v dveh letih svojega obstoja že lep kader zdrave kmečke mladine v duhu napredne kmečke zavednosti.

Za predsednikom je spregovoril, prisrčno pozdravljen, Zvezin delegat g. Ivan Nemeč, ki je spodbujal navzočne k složnemu delu in k stanovski zavednosti, s pomočjo katerih bo naše kmečko ljudstvo moglo prenesti vsa težka bremena in neprimlik, ki se danes z vseh strani grmadijo na njegova pleča. Kmet se mora zavedati, da je dolžan misliti z lastnimi možgani in naj ne misli več, da mora za vso faro misliti le en človek, kakor se je doslej, žal, dogajalo marsikje. Otrsti se je treba krivih prerokov, ki so doslej razdvajali kmečke vrste in na račun te kmečke razdrojenosti dobro živeli. Med kmeta, delavca in obrtnika, ki izvirajo vsi iz enega doma, se vseprek skuša zanašati sovraštvo. Tega mora biti konec. S složnim sodelovanjem bodo vsi delovni stanovi kmalu lahko do-

segli one uspehe in cilje, katere so si postavili in po katerih hrepenijo.

Kot tretji govornik je nastopil domačin g. Tomaž Godec kot predstavnik športnih organizacij. Izrazil je veselje, da more kot tehnični vodja tekme koscev pozdraviti v tem plemenitem tekmovalstvu tako zdrave in zavedne kosce. Večina mojstrov in zmagovalcev v najrazličnejših mednarodnih športnih tekmovanjih je izšla iz kmečkih vrst, iz delavskega in obrtniškega stanu. Tekmovanje koscev ni luksuzni šport, temveč tekmovalstvo delovne sile za mojsterstvo v svojem stanu. Kot obrtnik je dokazoval, da se moramo skupno boriti za svoj obstoj, saj vendar vsi služimo svoj vsakdanji kruh res v potu svojega obraza.

Po kratki deklamaciji članice gdč. Slavice Hodnikove iz Srednje Vasi se je v dežju začela in

tudi lepo zaključila tekma 12 koscev in 12 grabljic, pri kateri sta zasedla prvi dve mesti gg. Sodja Franc in Stare Jože, oba iz Češnjice. Po skupni malici se je razvila na travniku prav prijetna domača zabava, ki se je nadaljevala zaradi dežja v Gasilskem domu.

Tudi ob tej priliki nasprotniki naprednega kmečkega stanu niso mogli mirovati. Že noč pred tekmo so nametali na travnik mnogo kamenja, ki ga je bilo treba pred tekmo odstraniti. Lastnici travnika pa so poslali pismo z naslednjo vsebino: «Košmrlova mati! Spričo slabega izgleda letine ne kličite božje jeze nad sebe z nepotrebnim nedeljskim delom. Gospod pravi: Iztrebil bom rod iz obličja zemlje, ki moje besede ne posluša!» Pisca tega zanimivega pisma so vsi udeleženci prireditve prav lahko ugotovili. Kljub vsem zahrbtnim, pobalskim poskusom nasprotnikov pa je prireditev v celoti naravnost sijajno uspela.

Oplenac Vas vabi!

Zanimanje in priglasenje za romanje obrtnikov na Oplenac je prav zadovoljivo, zlasti iz štajerskih krajev. Po možnosti se bo poskrbelo, da bodo imeli romarji iz štajerske svoje vagone, ki se bodo na Zidanem mostu priključili brzovlaku, da jim ne bo treba prestopati.

Obrtniško romanje je prav danes umestno in v moralnem pogledu neizrekljivo važno, ker pada v dobo, ko doživljamo velike prevrate in najkritičnejše trenutke ter skrbi za našo najzvestejšo zaveznico. Potrebno je, da zberemo v sebi dovolj moralnih sil in odpornosti, a kje bi se mogli bolj okrepiti z vero v svoj obstanek in v svojo bodočnost, kot na grobu Kralja-Mučenika.

Prav gotovo bo izlet na Oplenac nudil nenavadno mnogo. Jesen se bliža in z njo tudi njeni darovi. Obilo grozdja in dobrega sadja nam ne bo primanjkovalo, saj se bomo vozili po Šumadiji med krasnimi vinogradi in bogatimi nasadi žlahtnega sadja. Izlet sam je prirejen v prav srečnem času, ko bo Beograd pokazal 1. jugoslovansko obrtno razstavo in modno revijo.

Ogledali pa si bomo tudi vse tisto, kar si izletniki najbolj žele, tako muzej kneza Pavla, vojni muzej, stari in novi dvor, zemunski in pančevski most, narodno skupščino, Kalemegdan, mošejo, pokopališče z grobnico braniteljev Beograda, posamezniki pa bodo lahko obiskali tudi Dedinje, Topčider itd. Precej številna deputacija bo sprejeta v avdijenci pri Nj. Vel. kraljici Mariji. Če se prijavi zadostno število izletnikov, jih bo poseben avtobus odpeljal tudi na Avalo za okrog 25 din tja in nazaj.

Romanje slovenskega obrtništva na kraljev grob je zbudilo med beograjskimi Slovenci izredno vsesplošno zanimanje in že sedaj pozorno zasledujejo navodila v tisku. Ni izključeno, da se nam bodo mnogi pridružili. Po končanem ogledu prestolnice je predviden družabni sestanek z beograjskimi obrtniki in beograjskimi Slovenci v prostorih beograjskega obrtnega doma, kjer bomo ostali do odhoda vlaka.

Vsi izletniki, ki računajo na skupno prehrano in prenočišče, se naprošajo, da čimprej sporo-

čijo to vodstvu izleta. Kakor je iz navedenega razvidno, bodo izletniki lahko videli toliko, kakor le ob malokateri priliki. In ker je z ozirom na to pričakovati, da bo število prijaviteljev močno naraslo, priporočamo, da se tisti, ki želijo na Oplenac, nemudoma prijavijo in pošljejo prijavnino. Na deželi se prijavite svojim krajevnim društvom ali zaupnikom, ki Vam bodo dali podrobne informacije, v Ljubljani

pa se zglasite pri Zvezi obrtnih društev, Sv. Petra cesta 4 od 8. do 12. ure popoldne ali od 2. do 6. ure popoldne, oziroma pokličite telefonsko številko 35-23. Če niste prejeli prospekta in prijavnice, pa želite potovati na Oplenac, sporočite to prav tako Zvezi z dopisnico, da Vam oboje nemudoma pošlje.

Obrtniki in prijatelji obrtništva — 15. oktobra vsa na Oplenac!

Za grudo in dom

Kolcanje.

Proti dolgotrajnemu in močnemu kolcanju samo pitje vode po ljudskem mnenju ne pomaga. Vendar pa je ta prastari narodni pripomoček prav uspešen, če se obenem poslužimo majhnega trika. Dočim pije dotični, ki se mu kolea, vodo, mu moramo zatisniti obe ušesi in uspeh bo popoln. Proti kolcanju je odlično sredstvo tudi kihanje, ki ga pač moramo umetno povzročiti s tobakom za nosljanje.

Kozje mleko je odlična hrana.

V severnih evropskih deželah imenuje ljudstvo kozo «kravo revežev». To ime je docela opravičeno. Kozje mleko je ne le cenena, temveč tudi naravnost odlična hrana. Na Švedskem, Norveškem, Nemškem, pa tudi drugod, je koza za vse revno prebivalstvo res prava mati-rednica in hraniteljica. Zdravniki so ugotovili, da je kozje mleko izvrstna hrana in da ima mnogo prednosti pred kravjim mlekom. Najvažnejša prednost kozjega mleka je v tem, da nikdar ne vsebuje bacilov jetike, kar pri kravjem mleku ni ravno redek slučaj.

O slepem črevesu.

Po najnovejših zdravniških ugotovitvah sama hrana nima take vzročne zveze z vnetjem slepega črevesa, kakor se je to domnevalo doslej. Več vzroka leži v prirojeni podvrženosti k takemu obolenju in v podedovani nagnjenosti k nerednemu iztrebljanju. Osebe s kroničnim zaprtjem zbolijo najpogosteje za vnetjem slepega črevesa. Nagnjenost k takemu obolenju se pogosto tudi podeduje od staršev.

Čebula kot zdravilo.

Pri evropskih narodih se smatra čebula kot odlično zdravilo pri raznih vnetjih, oteklinah in drugih pojavih na koži človeškega telesa. Čebulo moramo zmečkati in jo nato razmazati po čistem belem robcu, ki si ga privežemo na bolno mesto. Uporabiti moramo v ta namen veliko, sočno čebulo, ki jo, ko je zmečkana, še nekoliko osolimo. Čez platneni robec, ki smo ga namazali z zmečkanjo čebulo in ga položili na poškodovano mesto, zavemo še večjo flanelasto krpo. Bolečine bodo prav naglo prenehale. Ovitek s čebulo moramo pustiti na obolelem mestu 2 do 3 ure, nato pa ga obnovimo.

Nasprotno mnenju večine priroistih ljudi so ugotovili zdravniki, da ni preveč važno, ali jedo otroci v drugem in tretjem letu svoje starosti mleko ali meso, sir ali druga živila; važno je le, da otrok dobro in dovolj je, da vse dobro prežveči in da ima urejeno pravilno, redno odvajanje.

Kokoši potrebujejo sedemkrat več zraka, kakor ostale živali. Zato jih moramo imeti v čimbolj zračnih kurnikih.

Alkoholizem staršev brezpozojno izzove pri potomcih neko slabo posledico za zdravje. Otroci notoričnih alkoholikov ne morejo nikdar biti popolnoma zdravi in normalni.

Za osebe, ki niso bile cepljene proti kozam, je smrtna nevarnost po točnem računu nemškega učenjaka dr. Jakscha 24.1% večja, kakor pri cepljenih.

Cene prehrane v gostilni pri „LOVCU“

LJUBLJANA, Rimska cesta 24 - vogal Bleiweisova cesta 2

ZAJTRK ob 6. uri: Mleko, veliko, 1 din — Kava, velika, 2 din — Čaj 3 din — Ka-aba 2 din — Golaž, vampi, jetra, ledvice itd. 3 din — Razna mrzla jedila in domače pecivo.

KOSILO od pol 12. do 15. ure, kuha se dvakrat: Zakuhana goveja ali umetna juha, 2 prikuhi po izbiri, goveje meso 5 do 6.50 din — Piška, porcija 6 din — Dunajski ali pariški zrezki 5 din.

VEČERJA v mnogovrstni izbiri od 3—6 din.

Hrana se dostavi tudi na dom.

TOČIMO SAMO NARAVNA DOMAČA IN DALMATINSKA VINA. VSI, KI ŽELIJO PREHRANO, NIŠO OBVEZNI JEMATI PIJAČ! ABONENTI NA GORNJE CENE POPUSTI!!!

Volna
A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

Največja in najsrečnejša kolektura državne razredne loterije v Sloveniji

„VRELEC SREČE“

Alozij Planinšek
Ljubljana, Beethovnova 14

naznanja vsem cenjenim interesentom, da so srečke za I. razred 37. kola že na razpolago.

Žrebanje bo 12. oktobra 1938.

Cene srečkam: Cela 200 Din, polovična 100 Din, četrtinska 50 Din.

Le v I. razredu je možno izbrati številke po želji, zato Vas vljudo vabim, da čimprej naročite ali osebno izberete srečke v moji najsrečnejši kolekturi.

Da je moja kolektura največja in najsrečnejša v Sloveniji, je dokaz, ker je bilo že v 36. kolu prodanih ogromno število srečk in so v moji kolekturi kupljene srečke zadele v velikem številu visoke dobitke, poleg tega je bila tudi premija

1 milijon dinarjev zadeta na srečko št. 32670, ki je bila prodana v moji kolekturi in je to piva v Sloveniji zadeta milijonska premija.

Tokrat se je sreča nasmehnila vsem slojem, tako da so bili deležni večjih dobitkov večina uradniki, trgovci in razni naročniki z dežele. Izplačevanje dobitkov se vrši že ves čas žrebanja v moji kolekturi, vsi pa, ki dobitkov še niso dvignili, naj mi srečke takoj predložijo v izplačilo.

Za izplačilo dobitkov jamči država.

Priporočam se in jamčim za solidno postrežbo.

„VRELEC SREČE“ Alozij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova 14
Telefon št. 35-10

